

Porovnanie konceptualizácie pojmu kríza v slovenskom a španielskom prostredí

Jana Hlopková, Filozofická fakulta PU, janatulipanova@yahoo.es

Kľúčové slová: konceptualizácia pojmu, koncept kríza, asociácia, precedentné fenomény, konotácie

Palabras claves: conceptualización de la noción, el concepto de la crisis, asociación, fenómenos precedentes, connotaciones

1. Úvod

Podnetom pre vznik tohto príspevku bola prednáška prof. Jozefa Sipka, ktorý sa venuje výskumu v oblasti lingvokultúrológie, v rámci ktorej nám predstavil svoj výskum a priblížil monografiu *Teoretické a sociálno-komunikačné východiská lingvokultúrológie* (Sipko, 2011). Zároveň nás vyzval, aby sme v rámci prípravy na seminár považovali nad konceptualizáciou pojmu podľa vlastného výberu. Zvolili sme slovo *kríza*, ktoré sa v posledných rokoch stalo centrálnym pojmom nielen v masmédiách, ale postupne aj v každodennej komunikácii, čo je zároveň jedným z predpokladov pre zvýšenie konotačných kvalít jazykovej jednotky (Sipko, 55). Pokúsime sa prepojiť lexému *kríza* s mentálnymi obrazmi, ktoré evokuje v slovenskom a španielskom recipientovi.

V slovenskom jazykovom prostredí najčastejšie vyvoláva asociácie so slovnými spojeniami ako *finančná / ekonomická/ hospodárska/ realitná/ plynová/ grécka/ potravinová/ ropná/ hypotekárna/ japonská/ politická/ vládna* či *energetická kríza*. Medzi ďalšie asociácie môžeme rozhodne uviesť aj *krízové opatrenia, krízové balíčky vlády, hospodársky rast, bankrot, miera nezamestnanosti, zdražovanie, zvýšenie DPH, nedostatok peňazí, prepúšťanie*, ale aj *krízová situácia, manželská kríza, kríza osobnosti, kríza stredného veku*. Zo spomínaných asociácií je zrejmé, že v prípade slova *kríza* ide o koncept so širokým záberom, ktorého význam variuje v závislosti od oblasti, v ktorej sa uplatňuje (medicína, politika, literatúra, divadlo, psychológia, ekonómia, atď.).

Rovnako je potrebné poukázať na dôležitú úlohu kultúrneho prostredia, pretože práve kultúra a realie konkrétnych krajín podmieňujú vnímanie jednotlivých pojmov. Ako uvádza Lisová v kontrastívnej analýze o socio-kultúrnom vplyve na motiváciu krstných mien, ktoré „v Španielsku majú veľmi osobité formy, ktoré prekvapia cudzinca bez encyklopedickej znalosti kultúrnych reálií hispánskeho sveta (2011, 318). Z toho dôvodu som skúmaný koncept zasadila do slovenského a španielskeho prostredia s cieľom odhaliť odlišnosti, ale aj prienik konotácií týchto kultúr.

Podľa J. Sipka je koncept „v podstate kognitívna štruktúra, ktorá spája slovo so zmyslom“ (2011, 55). Ako ďalej uvádza, konotačný potenciál slov podmieňujú sociálno-komunikačné procesy každého obdobia, čo len podčiarkuje aktuálnosť zvolenej lexémy. (Sipko, 2011) Slovo *kríza* sa pre vysokú frekvenciu používania stalo súčasťou našej každodennej reality čoho dôkazom sú napríklad aj sekcie v novinách venované tejto téme. Internetový portál SME.sk vedie sekciu s názvom KRÍZA, podobne aj španielsky ELPAIS.com má sekciu pod názvom KRÍZA EURA.

Slovo *kríza* (lat. crisis, gr. krisis) pochádza z gréčtiny. Grécke *krisis* je odvodené zo slovesa *krinein* ‘rozdeľovať’, ‘súdiť’, ‘rozhodnúť’, ktoré stojí aj za vznikom slov ako *kritizovať*, *kritérium*. (elcastellano.org) Významy gréckeho *krisis* sú: rozhodnutie, súd, odsúdenie, spor, závod, zápas, úsudok, výrok, obžaloba, právo, spravodlivosť, trest (*Řecko – český slovník*, 1998). Kríza teda v ponímaní Grékov mala niečo objasniť a rozhodnúť

(rozhodnutie, súd, odsúdenie, spor, závod, zápas, úsudok, výrok) a viesť ku zmene (právo, spravodlivosť, trest).

Latinsko-slovenský slovník (1987) zachytáva nasledovné významy slova *crisis*: **1.** rozhodnutie, rozhodujúci obrat, zvrät, rozhodujúca chvíľa **2.** súd, kritika (ktoré ale označuje ako neklasické významy). Ako môžeme pozorovať v gréckych a latinských významoch nenachádzame explicitne vyjadrené negatívne významy ako je to v slovenskom a španielskom jazyku (KSSJ, RAE), kde došlo k rozšíreniu významu: zhodne označujú ťažkú, komplikovanú situáciu. Za zmienku stojí fakt, že si španielčina oproti slovenčine zachovala význam „**súd (úsudok) o niečom po dôkladnom preskúmaní**“.

Vychádzame z predpokladu, že korpus príkladov zo slovenských a španielskych internetových aj printových médií, predstavuje dve množiny prvkov (španielske a slovenské príklady), ktorých prienikom bude skupina spoločných prvkov, teda rovnakých asociácií v oboch kultúrnych prostrediach. Čo ovplyvňuje zhodné vnímanie pojmu a tvorbu asociácií? Podľa Koželovej „kultúrno-spoločenský fond jednotlivých národov predstavujú hodnoty, ktoré sa môžu zásadne odlišovať, dokonca byť v opozitnom postavení z pohľadu jedného zo spoločenstiev.“. (2011, s.47) Aký veľký teda bude prienik množín takto, na prvý pohľad, vzdialených jazykových prostredí? Ako sa ukazuje v konkrétnych príkladoch, odpoveď na tieto otázky treba hľadať v tzv. univerzálnych hodnotách v jazyku. Sipko sa tejto téme venuje v práci *Jazyková prezentácia hodnôt* kde vyčleňuje šesť skupín etnokultúrnych hodnôt, ktoré označuje ako bazové: vitálne, sociálne, politické, mravné, náboženské, estetické. (2010, 1-2)

2. Spoločné/univerzálne asociácie

Analýza množiny spoločne používaných prvkov v korpuse odhalila tieto zdroje, ktorým sa budeme ďalej konkrétne venovať: história, biológia/medicína, meteorológia, vojna, antika, frazeológia, precedentné mená.

Historické prvky: Na základe reálnych udalostí vo svete je možné predpokladať nárast niektorých fenoménov v médiách. Túto myšlienku rozvediem na príklade japonskej tragédie vo Fukušime. Pred rokom svet obleteli informácie o výbuchu jadrovej elektrárne v Japonsku a mohli sme pozorovať ako sa novinári postavili k danej tematike. Pod hlavičkou *japonská nukleárna kríza* sa začali objavovať správy, ktoré spomínali 25 rokov starú katastrofu v Černobyle. Na priblíženie situácie v Japonsku teda využili podobnú tragédiu z našej histórie, a to výbuch v jadrovej elektrárni v Černobyle, ktorá zapísala rok 1986 do histórie čiernymi písmenami:

- *V roku 25. výročia najväčšej civilnej jadrovej katastrofy v histórii - výbuchu jadrovej elektrárne Černobyl, otriasa svetom strach o vývoj v japonskej jadrovej elektrárni Fukušima I.* (aktualne.centrum.sk – 25/04/2011)
- *Nebezpečná Fukušima: Pochovajú ju do betónu ako Černobyl?*
Atómová elektráreň vo Fukušime je časovanou bombou. (CAS.sk - 18/03/2011)
- *Energetický poradca Arnold Gundersen z amerického štátu Virginia pre televíziu Russia Today v stredu povedal, že súčasný stav v Japonsku považuje za „Černobyl na steroidoch“.* (pluska.sk – 17/03/2011)

Z uvedených príkladov je zrejmé, že je Fukušima prirovnávaná k Černobyľu. Rovnako je tomu aj v Španielsku. Dôvody na podobné prirovnanie môžu byť dva: z globálneho hľadiska hovoríme o najhoršej katastrofe v histórii mierového využívania jadrovej energie, teda ide o **precedentný fenomén**¹. Na druhej strane, v našich zemepisných šírkach, zohráva dôležitú úlohu aj priama skúsenosť s touto katastrofou. Ľudia si pamätajú aké škody na živote a zdraví napáchala, ale v mysliach ľudí figuruje aj zatajovanie informácií a zľahčovanie situácie z roku 1986.

Medicínske prvky: V prípade konceptu *kríza* stelesňujú vitálne hodnoty, najčastejšie zdravie. **Kríza** je metaforizovaná ako choroba, ktorá je nákazlivá, napadá spoločnosť, dá sa liečiť, ale môže spôsobiť aj smrť.

- **Grécka nákaza** (elpais.com - 02/11/2011)
- [...] o spúšťači finančnej krízy v podobe „**intoxikácie**“ komerčných bánk a finančných inštitúcií, [...] Tieto podmienky len zhoršovali situáciu **infikovaných** subjektov (cikomodity.com - 18.3.2009)
- Bez zvýšenia podielu z eurovalu by to Grékom nádej na **ozdravenie** do roku 2020 nedávalo. (pravda.sk - 29.10.2011)
- Slovenské bankovníctvo má vraj lepšie možnosti **zotavenia** (SME.sk - 9. 11. 2009)
- [...] financovanie cez Medzinárodný menový fond je pre túto krajinu stále potrebné na to, aby sa opäť dostala do normálnej **finančnej kondície** (pravda.sk - 29.10.2011)
- **Liečba eura** vedie k rozpadu. (SME.sk – 16/11/2011)
- Minister Raši aj preto vznik 1. štátnej poisťovne podmienil 65-miliónovou **finančnou injekciou** zo strany štátu. (TV M – TV N – 30/09/2009)
- Radičovej tím pripravil **náplast'** na infláciu (hnonline.sk – 13/05/2011)
- **Moody: Grécku a Portugalsku hrozí pomalá smrť**
Ratingová agentúra Moody's síce nepočíta s jeho **kolapsom**, ale varuje pred **pomalým vykrvácaním**. (SME.sk - 16. 1. 2010)
- Slovenským nemocniciam hrozí **exodus** lekárov. (TV JOJ – 20/07/2011)

Posledný príklad sa zrodil v tzv. **kríze zdravotníctva** na Slovensku, keď sa situácia koncom minulého roka vyhrotila a lekári vstúpili do štrajku, o ktorom televízne správy informovali alúziou na farebné revolúcie, ktoré viedli k politickým zmenám v niektorých štátoch bývalého ZSSR: **Biela revolúcia pokračuje** (TV JOJ – 1/12/2011).

Frazeologické prvky: Tvoria zvláštnu kategóriu pri konceptualizácii pojmov. Ich dekódovateľnosť je podmienená aplikáciou konkrétnych kultúrnych zdrojov, ktoré v prípade množiny spoločne používaných prvkov v korpuse musia byť nevyhnutne univerzálne. Čechová (1993) pracuje s pojmom *kulturní frazeologie*, kam radí antické, a kresťanské frazeologizmy, ako aj frazeologizmy podmienené vzdelaním, ktoré sú „součástí kulturní historie a kulturního života“. Ako protipól spomínanej kultúrnej frazeológie funguje tzv. tradičná, ľudová frazeológia, ktorá kóduje informácie pre určité jazykové spoločenstvo, zohľadňujúc vlastné tradície, ľudovú slovesnosť, realie. Frazeologizmy sa nie vždy uplatňujú v nedotknutej podobe, hovoríme o aktualizáčnych zásahoch do frazém. „Aktualizačný zásah rozkladá celostný frazeologický význam jednotky, pričom vedie k aktualizácii vlastných významov jej komponentov alebo k novému, zreteľne odlišnému významu aktualizovaného spojenia.“ (Mlacek, Ďurčo a kol., 1995)

- **Grécko prilieva benzín do vlastného požiaru**. (elpais.com – 5. 11. 2011)

Uvedený príklad demonštruje aktualizáčne substitúcie komponentov frazémy *liat' olej do ohňa*, ktorá má svoju obdobu v oboch jazykoch. Výsledkom substitúcie je zintenzívnenie pôvodného významu aplikáciou „horľavejšej látky“.

Uťahovanie opaskov je politikmi veľmi obľúbeným frazeologizmom úzko spätým s fenoménom krízy v slovenčine aj španielčine. Znamená uskromňovať sa (slex.sk). Veľmi výstižný príklad jeho uplatnenia sa objavil v internetových novinách SME.sk. Autor tohto konkrétneho príkladu personifikoval auto keď naňho aplikoval metaforu diéty. Podobný model pozorujeme aj v španielskom prostredí:

- **Audi Q7- Emisná diéta**
Uťahovanie opaskov sa v súčasnosti deje na všetkých frontoch. Masívnu odtučňovaciu diétu škodlivín odštartoval preplňovaný naftový šesťvalec 3.0 TDI Clean Diesel (SME.sk – 01/06/2009)

- *Katalánska administratíva tiež **chudne*** (elpais.com– 3.10.2011)

Meteorologické prvky: Frekventovaným javom je prenos meteorologických prvkov do iných oblastí. Často sa stretávame s lexémou *búrka*, ale svoje uplatnenie nachádzajú aj iné nepriaznivé meteorologické pojmy (lavíny, cunami, otrasy, atď.):

- ***Búrka na trhoch neprestáva ... keď Španielsko a Taliansko boli v centre búrky, trhy uviedli španielsky dlh do stredu hurikánu.*** (elpais.com-17.11.2011)
- *Obama zvykne obviňovať eurozónu z aktuálnych **turbulencií** na trhoch* (elmundo.es-2011/11/28)
- ***Lavína** zachytáva ďalšie subjekty* (investujeme.sk- 8.4.2009)
- *Od porážky ETA po **cunami krízy*** (ELPAIS.com – 28/06/2011)
- *Šéf Deutsche Bank varuje pred ďalšími možnými **otrasmi*** [svetového finančného systému] (sme.sk- 3/12/2009)
- *Štátne podniky čaká **zemetrasenie*** (pravda.sk – 13/03/2012)
- *[...] rozprúdili na medzibankovom trhu **vlnu obáv**, ktorých výsledkom bolo neskoršie úplné **zmrazenie medzibankového trhu s cennými papiermi*** (investujeme.sk - 31.3.2009)
- *Súčasná kríza, ktorá otriasla Európskou úniou, nie je len **čiernym mrakom na európskom nebi*** [...] (cas.sk - 27/10/2011)
- ***Finančná kríza zaplavuje celý svet, a preto proti nej ľudia stavajú rôzne hrádze.*** (pravda.sk – 26.11.2008)

Vojnové prvky: Mnoho spoločenských problémov je vnímaných cez optiku vojenskej terminológie. Už prvý príklad naznačuje, že sú kríze pripisované atribúty boja, resp. vojny:

- *Ekonomická kríza ako „**úhlavný nepriateľ**“* (lavanguardia.com-30/11/2011)
- *Referendum o záchrane **rozpúta politickú vojnu** v Grécku.* (elpais.com– 3. 11. 2011)
- *Taliansky premiér vyhlásil vojnu sivej ekonomike.* (sme.sk – 27/11/2011)
- *Eurozóna **bojovala o život*** [...] (SME.sk – 27.10.2011)
- *Francúzi **bojujú** o najvyšší rating ...*(SME.sk – 22.11.2011)

Ďalšou charakteristikou vojny, ktorá je prítomná v spravodajstve o kríze sú zbrane:

- Európske bankovníctvo je **časovanou bombou**
*Avšak Grécko je iba obyčajnou potenciálnou **rozbuškou**. Európske banky by ste mohli **knokautovať pierkom**, tvrdí Forbes...* (quadrilio.com -24/06/2011)
- *[...] fond si musel svoju **palebnú silu** zvýšiť pomocou tzv. **pákového efektu** – poistením straty možných strán.* (pravda.sk - 29.10.2011)
- Denník Pravda **terčom útoku** Vojenského obranného spravodajstva. (pravda.sk – 23/11/2011)

Antická kultúra: Položila základy európskej vzdelanosti a predstavuje univerzálny kultúrny zdroj „najmä pre Európu“ (Sipko, 2010, 6)

- ***Grécka dráma** na slovenský spôsob.* (sme.sk - 29.11.2011)
- *Kríza eurozóny, nie **grécka dráma***
Je tomu 2000 rokov, kedy sa grécki politici naposledy „tešili“ takému záujmu ako 21. júna 2011. (quadrilio.com -22/06/2011)

Precedentné mená: Kategória mien, ktoré figurujú v pamäti verejnosti je bohatým zdrojom asociácií. Zaujímavosťou je, že pri téme *kríza* nachádzame nielen známe mená z politických kruhov, ale aj z oblasti športu.

- *Iveta Radičová: **Bude z nej slovenská Angela?*** (tvnoviny.sk - 07.07.2010)

Nasledujúci príklad vznikol lingvistickou kontamináciou priezvisk nemeckej kancelárky Angely Merkelovej a francúzskeho prezidenta Nicolasa Sarkozyho. Táto kontaminácia

prebehla na úrovni podoby slova a významu. Podoba priezviska Sarkozy absorbovala časť priezviska nemeckej kancelárky a na úrovni významu naznačujú ich vzájomnú spoluprácu.

- *'Merkozy' alebo samovražda Európy* (elpais.com - 28/11/2011)

- **Merkozy show**

Pár dní po európskom summite [...] dve hviezdy show Merkozy sa snažia koordinovať svoje kroky, keďže nie sú skutočne v zhode ohľadom choreografie. Nemecká kancelárka a francúzsky prezident sa snažia harmonizovať svoje prejavy o naliehavosti reforiem európskych dohôd (elpais.com – 5.12.2011)

Práve rekordy tvoria spojovník medzi ekonomickou situáciou a držiteľom svetového rekordu v behu na 100 a 200 metrov.

- Naša nezamestnanosť je ako ten bežec **Usain Bolt**, čo mesiac, to rekord. (TV JOJ – Noviny – 20/09/2009)

3. Slovenské asociácie

Ako sme načrtli v úvode o štruktúre korpusu, prienikom množín prvkov oboch jazykov nutne došlo k vyčleneniu odlišných prvkov. V skutočnosti ide o výrazne redukovanú skupinu prvkov v porovnaní so skupinou spoločných asociácií.

Finančná kríza vypukla v roku 2008 po bankrote americkej investičnej banky Lehman Brothers. Následne sa rozšírila do celého sveta a spôsobila najhoršie výsledky ekonomiky od Veľkej hospodárskej krízy v 30-tych rokoch 20. storočia. V oboch skúmaných kultúrnych prostrediach sa spája so zvyšovaním cien, či DPH, čo však nebráni zakódovaniu informácie spôsobom, ktorý je pre receptora bez znalosti slovenských reálií, nedekódovateľný. „Jazykové asociácie poukazujú na hodnoty, ktoré sú pre konkrétnu etnokultúru blízke, často neopakovateľné a jedinečné.“ (Sipko, 2010b, 1)

Meno najznámejšieho slovenského zbojníka, o ktorom kolujú legendy, zainteresovanému človeku implicitne podáva informáciu o povahe vyjadrovaných skutočností.

- *Fico: Na Slovensku je potrebné zavádzať Jánošíkove dane*
Smer chce zaviesť dane pre bohatých. (ekonomika.sme.sk – 4/11/2011)

V ďalšom príklade pôjde jednoznačne o lingvokultúrne vychádzajúcu zo slovenskej ľudovej slovesnosti. Ľudová slovesnosť je súčasťou našej národnej kultúry, predstavuje nenahraditeľnú národnú hodnotu, o ktorú sa oprel novinár v prípade investovania do zlata v čase krízy.

- **Sol' nad zlato? Iba ak v peknej rozprávke**

Investície do zlata sa v minulom roku zhodnotili približne o 30 percent a rast by mal pokračovať. (HNONLINE.sk - 23.6.2011)

Začiatok roka 2009 na Slovensku poznamenalo obmedzenie dodávky plynu zo strany ruského koncernu Gazprom, ktoré viedlo ku **plynovej kríze**. V tlači sa objavovali karikatúry zobrazujúce medveďa ako škrtí prívod plynu. Na zobrazenie Ruska využívali známu asociáciu s medveďom. (komentare.sme.sk – 8/1/2009)

- **Plynová kríza obnažila slovenskú bezmocnosť**

Závislosť od jediného dodávateľa plynu bola riziko, ktoré ignorovali všetky vlády
Rusko-ukrajinský plynový spor naplno odhalil nespoľahlivosť Moskvy ako dodávateľa a Kyjeva ako prepravcu plynu. Pre Slovensko o to horšie, že dovozmi z Ruska dlhodobo pokrýva takmer sto percent domácej spotreby. (ekonomika.etrend.sk – 14.01.2009)

Čo sa týka Španielska, to má výhodnú pozíciu nielen v Európe, ale aj vo svete, pretože odoberá plyn od rôznych dodávateľov, čiže napriek skutočnosti, že dováža takmer 100% plynu, ktorý spotrebuje, podobná kríza je pre nich neznámym pojmom.

Národná rada SR schválila balíčky **protikrízových opatrení**, ktoré majú za úlohu zachovať produkčnú schopnosť našej ekonomiky, udržať zamestnanosť a stimulovať dopyt.

Azda najznámejším opatrením bolo šrotovné, ktoré sa pôvodne týkalo áut, no postupne sme boli svedkami rozšírenia šrotovného aj na iné komodity, napr. kotly, ako vidíme v príklade:

- **Šrotovné na kotly sa skončilo** (SME č.134, roč.17, str.8 - 12/06/2009)

Nakoniec sa šrotovalo všetko, dokonca aj ponožky v obchodoch s oblečením. Vlastnú verziu šrotovného zaviedli aj cestovné kancelárie, ktoré šrotovné na autá považovali za diskriminačné:

- **Dovolenkovné rodinám má zachrániť hoteliérov** (PRAVDA.sk – 24/04/2009)

V Španielsku malo šrotovné rovnaký cieľ rozhybať predaj áut a označovalo sa ako *Plan VIVE*, čo je skratkou pre *Vehículo Innovador*, *Vehículo Ecológico*, teda nové vozidlo, ekologické vozidlo. Význam šrotovného na autá v Španielsku sa na iné tovary nepreniesol, pretože v minulosti mali zavedený aj *Plan Renove*, teda renovujte, ktorý pokrýval elektrospotrebiče, pneumatiky a iné.

V súvislosti s balíkom protikrízových opatrení sa ešte môžeme zamerať na ďalšiu karikatúru, ktorá vyšla v denníku SME (3.6.2009) a zobrazuje v slovenskom prostredí známy výrok politika Jána Slotu, ktorý bol pôvodne namierený proti Maďarom, použitý ako slogan pre boj proti kríze: *Proti kríze do tankoch*. Opäť ide o jednotku dekódovateľnú iba na pozadí slovenských politických reálií, konkrétne precedenčnú výpoveď.

4. Španielske asociácie

Nedávno svet obleteli informácie o epidémii spôsobenej baktériou E.coli. Nemeckí experti najprv označili ako možný zdroj nákazy španielske uhorky, čím spôsobili masívny odliv zákazníkov. Jednoznačne sa dá konštatovať, že bolo ohrozené dobré meno španielskych producentov zeleniny, ľudia začali venovať pozornosť krajine pôvodu a španielske produkty zďaleka obchádzali, ako to vtipne ilustrovala aj karikatúra z denníka SME kde sa krava, prasa a kura strávia uhorky. Takto vtipne autor vytvoril kontrast medzi predchádzajúcimi vážnymi epidémiami, ktoré zasiahli svet a kauzou so španielskymi uhorkami. Táto kauza v slovenských médiách nemá jednotný názov a vystupuje ako epidémia či kauza E.coli. V Španielsku naopak hovoria o **uhorkovej kríze**, nakoľko má pre nich celá kauza výrazný ekonomický rozmer, ktorý u nás absentuje.

- **Aguilar stanovuje škody spôsobené uhorkovou krízou na 51 miliónov** (elpais.com - 28/06/2011)

5. Záver

Pojem kríza sa v poslednom období do značnej miery popularizoval a prestupuje rôzne oblasti nášho života. Mentálne obrazy, ktoré evokuje nesú v sebe negatívny náboj, čo ich diametrálne odlišuje od pôvodných gréckych, či latinských významov. „Analytici upozorňujú na to, že procesy pomenované finančnou krízou vo svojej podstate zakrývajú výrazný úpadok mravných hodnôt, teda hodnôt samotného človeka našej doby, v prvom rade ľudí, zodpovedných za riadenie štátov, hospodárskeho sektoru a bánk“. (Sipko, str.7)

Poznámky

¹vid' Sipko, J.: *Teoretické a sociálno-komunikačné východiská lingvokulturológie*, Prešov, 2011

Literatúra

Diccionario de la lengua española RAE (Slovník Španielskej kráľovskej akadémie)
www.rae.es

www.elcastellano.org

ČECHOVÁ, M.: *Kulturní frazeologie v současné komunikaci*, Naše řeč, roč.76, č.4/1993

KAČALA, J. – PISÁRČIKOVÁ, M. – POVAŽAJ, M.: *Krátky slovník slovenského jazyka* (4., doplnené a upravené vydanie. Bratislava: Veda 2003) <http://korpus.juls.savba.sk/>

KOŽEĽOVÁ, A.: *Kultúrna antropológia a preklad* In. Adamcová, L. (ed.): *Cudzie jazyky a medzikultúrna komunikácia – 1 Vzťahy, súvislosti a perspektívy*, Bratislava: Z-F Lingua, 2011, ISBN 9788089328673

LISYOVÁ, O.: *Algunas reflexiones sobre la influencia socio-cultural en la motivación de los nombres de pila (análisis contrastivo de las lenguas eslavas y el español)* In. Moenia Revista Lucense de Lingüística & Literatura, vol. 17, Universidad de Santiago de Compostela, 2011

MLACEK, J. – ĎURČO, P. a kolektív autorov: *Frazeologická terminológia*, Bratislava, 1995, <http://www.juls.savba.sk/>

PRACH, V.: *Řecko – český slovník*, Vyšehrad Praha, 1998

SIPKO, J.: *Teoretické a sociálno-komunikačné východiská lingvokulturológie*, Prešov, 2011

SIPKO, J.: *Jazyková prezentácia hodnôt*, Jazyk a kultúra, 2010a, roč.1, č.3/2010

SIPKO, J.: *Etnokultúrne konotácie*, Jazyk a kultúra, 2010b, roč.1, č.3/2010

ŠPAŇÁR, J.- HRABOVSKÝ, J.: *Latinsko-slovenský Slovensko-latinský slovník*, SPN, Bratislava 1987

Internetové vydania novín:

www.elpais.com

www.elmundo.es

www.lavanguardia.es

www.sme.sk

www.hnonline.sk

www.pravda.sk

www.aktualne.sk

www.pluska.sk

Abstract

Presente artículo comprende la conceptualización de la noción *crisis* en el ambiente cultural eslovaco y español. Muestra las diferentes significaciones de la palabra *crisis* al aplicarla en distintas esferas (medicina, economía, política, etc.). También ofrece una serie de asociaciones, que la propia palabra evoca, con comentarios culturológicos incluidos.